

Obsah

Předmluva	11
PRVNÍ, OBECNÁ ČÁST	
1 Úvod do ekonomické statistiky	13
1.1 Ekonomická statistika jako vědní disciplína	13
1.1.1 Předmět a úloha ekonomické statistiky	13
1.1.2 Členění ekonomické statistiky a její vztah k některým jiným vědním disciplínám	16
1.1.3 Pojetí a organizace šs. statistického informačního systému	20
1.1.4 Mezinárodní statistické orgány	21
1.2 Základní pojmy a metodologické problémy	23
1.2.1 Vymezení ukazatelů	23
1.2.2 Základní typy statistických ukazatelů	27
1.2.3 Vazby ukazatelů	29
Vazby věcně rozdílné vymezených ukazatelů	30
Vazby prostorově, časově nebo druhově rozdílné vymezených ukazatelů	32
1.2.4 Shrnutí hodnot ukazatelů	32
1.2.5 Srovnávání hodnot ukazatelů	33
1.2.6 Statistická analýza (rozklad)	36
1.3 Třídění v ekonomické statistice	37
1.3.1 Vymezení sféry produktivní činnosti	38
1.3.2 Klasifikace výrobní sféry a produkce	39
1.3.3 Jednotná soustava sociálně ekonomických klasifikací v ČSSR	41
Jednotná klasifikace odvětví národního hospodářství	42
Klasifikace výrob a výkonů	44
1.4 Vymezení a členění činností ve statistice kapitalistických států	45
1.5 Mezinárodní klasifikace	46
DRUHÁ ČÁST	
UKAZATELE EKONOMICKÉ STATISTIKY (měření ekonomických jevů)	
2 Charakteristiky ekonomického potenciálu společnosti	49
2.1 Měření a zjišťování pracovních zdrojů	49
2.1.1 Statistika pracovních zdrojů	49
Zjišťování pracovních zdrojů	50
Pohyb pracovních sil	51
2.1.2 Statistika pracovních sil	55
Evidování počtu pracovníků	55
Fyzický a přepočtený počet pracovníků	56
Průměrný evidenční počet pracovníků	57
Zvláštnosti zjišťování a klasifikace pracovníků v jednotlivých odvětvích	57
2.1.3 Statistika fondů práce	59
Výpočet disponibilních fondů práce	59
Měření odpracované doby	60
Využití fondů práce	61
2.2 Měření a zjišťování materiálních výrobních zdrojů	64
2.2.1 Národní bohatství a národní jmění společnosti	64
2.2.2 Fondy hospodářských organizací	67
Evidované složky fondů	67

	Fondy fixní a oběžné, konstantní a variabilní	67
2.2.3	Základní prostředky	68
	Peněžní ukazatele základních prostředků	68
	Naturální ukazatele základních prostředků	69
	Ukazatele kapacitního výkonu a kapacity základních prostředků	70
	Struktura základních prostředků	71
	Pohyb základních prostředků	73
2.2.4	Investice	75
	Ukazatele objemu investic	75
	Ukazatele investiční výstavby	76
2.2.5	Zásoby	77
2.3	Charakteristiky vztahů mezi hlavními složkami výrobních zdrojů	79
3	Měření a zjišťování výsledků výrobního procesu	81
3.1	Charakteristiky výstupu výrobního procesu	82
3.1.1	Typy ukazatelů produkce podle obsahu	83
	Ukazatele produktu	83
	Ukazatele čisté produkce	86
3.1.2	Typy ukazatelů produkce podle měrových jednotek produkce	87
	Naturální a smluvené naturální ukazatele	87
	Pracovní ukazatele	88
	Hodnotové (peněžní) ukazatele	89
3.2	Shrnování ukazatelů produkce	92
3.2.1	Prostorové shrnování ukazatelů produktu	92
3.2.2	Prostorové shrnování ukazatelů čisté produkce	95
3.3	Vztahy typových ukazatelů produkce	95
3.3.1	Koeficient výrobní kooperace	95
3.3.2	Dodávkový koeficient	96
3.4	Vztahy struktur ukazatelů výrobního obrátu a finálního produktu	97
3.4.1	Strukturální bilance	97
3.4.2	Výpočet objemu a věcného složení finálního produktu	102
3.4.3	Výpočet objemu a věcného složení výrobního obrátu	103
3.4.4	Výpočet hodnoty a jejich složek ve finálním produktu	104
3.4.5	Výpočet plné pracovní a plné fondové náročnosti finálního produktu	107
3.4.6	Problémy používání strukturální analýzy	108
	Důsledky shrnování	108
	Typy strukturálních bilancí	109
	Zahrnutí opotřebení pracovních prostředků	110
	Důsledky úprav vnitřního obrátu	110
3.5	Statistika produkce v socialistických státech	111
3.5.1	Zjišťování společenského produktu v ČSSR	112
3.5.2	Ukazatele produktu jednotlivých odvětví	114
	Průmysl	114
	Stavebnictví	116
	Zemědělství	120
	Lesnictví	122
	Nákladní doprava	123
	Výrobní spoje	123
	Obchod	123
3.5.3	Vlastnosti ukazatele společenského produktu	124
3.5.4	Zjišťování vytvořeného národního důchodu	125
3.5.5	Ukazatele čisté produkce jednotlivých odvětví	125
3.5.6	Ukazatele fondu individuálního a fondu společenského rozdělení	126
3.5.7	Výpočet fyzického objemu národního důchodu	127
3.5.8	Vzájemný vztah ukazatelů produkce, výkonů a realizace v ČSSR	128
3.6	Statistika produkce v kapitalistických státech	129
3.7	Činitele peněžních ukazatelů produkce	133
3.7.1	Vnější činitele	133
3.7.2	Vlastní činitele	133
4	Charakteristiky relativních ekonomických výsledků ve výrobním procesu	136
4.1	Členění ukazatelů	136
4.1.1	Ukazatele dílčích relativních výsledků výrobního procesu	136
	Základní třídicí kritéria	136

	Vymezení základních skupin ukazatelů v učebnici	138
4.1.2	Syntetické ukazatele (ukazatele efektivity výroby)	140
4.2	Ukazatele produktivity práce	141
4.2.1	Pojem produktivity práce a konstrukce odpovídajících čísel. charakteristik Měření vynaložené práce	141 142
	Měření produkce v ukazatelích produktivity	145
4.2.2	Typy statistických ukazatelů produktivity práce Ukazatele roční, měsíční, denní a hodinové produktivity	146 146
	Ukazatele produktivity živé práce a komplexní produktivity práce ve výrobní jednotce	148
	Naturální, pracovní a peněžní ukazatele produktivity práce	148
4.2.3	Ukazatele produktivity práce v čs. statistické praxi	150
4.3	Ukazatele úrovně mezd	150
4.3.1	Ukazatele průměrné mzdy jako charakteristiky náročnosti výroby na pracovní sílu	150
4.3.2	Analytické ukazatele	151
4.3.3	Posuzování úměrnosti vývoje mezd	152
4.4	Ukazatele nákladovosti produkce	154
4.4.1	Základní typy ukazatelů nákladovosti	154
	Analytické ukazatele hodnotové struktury produkce	154
	Jednotková nákladovost produkce	156
4.4.2	Nákladovost finálního produktu, výrobního obrátu a čistého produktu	156
	Vztahy hodnot ukazatelů nákladovosti finálního produktu a výrobního obrátu	156
	Závislost hodnot ukazatelů nákladovosti finálního produktu na organizačním stupni národního hospodářství	158
	Nákladovost dohotovené, vyrobené a realizované produkce	158
	Nákladovost čistého produktu a očištěných ukazatelů produkce	159
4.4.3	Časově korigované ukazatele nákladovosti	161
4.4.4	Ukazatele nákladovosti v čs. statistické praxi	163
4.5	Charakteristiky vztahů mezi produkcí a vázanými výrobními fondy	164
4.5.1	Základní typy ukazatelů	164
4.5.2	Syntetické ukazatele účinnosti základních prostředků	165
4.5.3	Analytické ukazatele účinnosti základních prostředků Ukazatele struktury základních prostředků	165 165
	Ukazatele časového využití základních prostředků	166
	Ukazatele využití strojních pracovních míst	168
	Ukazatele využití kapacitního výkonu strojů a výrobního zařízení	168
4.5.4	Ukazatele vztahů mezi produkcí a výrobními fondy v čs. statistické praxi	170
4.6	Ukazatele rychlosti obrátu výrobních fondů	170
4.6.1	Základní míry rychlosti obrátu fondů	171
	Naplňování ukazatelů	171
4.6.2	Ukazatele rychlosti obrátu složek výrobních fondů	172
4.6.3	Ukazatele doby obrátu fondů v jednotlivých formách	173
4.6.4	Ukazatele rychlosti obrátu výrobních fondů v čs. statistické praxi	176
4.7	Míry zhodnocení výrobních fondů — ukazatele efektivity výroby v podniku	177
4.7.1	Syntetizující charakter míry zisku (míry zhodnocení fondů)	177
4.7.2	Fondová rentabilita — statická varianta míry zisku K ocenění základních prostředků	179 181
4.7.3	Vnitřní úroková míra — dynamická varianta míry zisku Logika konstrukce ukazatele K výpočtu hodnoty vnitřní úrokové míry	182 182 185
4.7.4	Varianty míry zisku v praxi	185
4.8	Měření efektivity výroby v národním hospodářství	186
4.8.1	Poměr syntetických ukazatelů efektu (výstupu) a vstupu výrobního procesu	186
	Měření efektu, popř. výstupu výrobního procesu	186
	Měření vstupu výrobního procesu	187
4.8.2	Jiné přístupy ke konstrukci ukazatele	189
	Konstrukce ukazatele efektivity syntézou dílčích ukazatelů	189
	Odvozování ukazatelů z parametrů produkčních funkcí	190
4.8.3	K vztahům ukazatelů efektivity výroby různých organizačních stupňů národního hospodářství	190
4.9	Příměřenost složek relativních ukazatelů při jejich naplňování	191

5	Ukazatele jakosti produkce, technickoekonomické úrovně výrobního procesu a dělby práce ve výrobním procesu	194
5.1	Ukazatele jakosti produkce	194
5.1.1	Ukazatele jakosti výrobků	194
5.1.2	Ukazatele jakosti výroby	198
5.2	Ukazatele mechanizace a automatizace výrobního procesu	198
	Ukazatele mechanizace práce	199
	Ukazatele mechanizace výroby	201
5.3	Ukazatele normalizace, typizace a unifikace výroby	202
5.4	Ostatní charakteristiky technickoekonomické úrovně výrobního procesu	203
	Ukazatele elektrifikace výroby	203
	Ukazatele chemizace výroby	204
	Ukazatele technologické úrovně výroby	204
5.5	Ukazatele specializace a kooperace	204
	Ukazatele specializace	204
	Ukazatele kooperace	205
6	Charakteristiky oběhu a úrovně cen	207
6.1	Předmět statistiky oběhu a jeho členění	207
6.1.1	Koeficient článkovitosti oběhu	208
6.1.2	Bilance produkce	209
6.2	Struktura a činitele obratu	210
6.3	Zjišťování ukazatelů obratu v ČSSR	211
6.3.1	Obrat materiálně technického zásobování	211
6.3.2	Obrat vnitřního obchodu	212
	Velkoobchodní obrat	212
	Maloobchodní obrat	213
6.3.3	Obrat nákupu zemědělských výrobků	215
6.3.4	Obrat zahraničního obchodu	215
6.4	Ukazatele přepravy produkce	217
6.4.1	Vztah statistik obratu a přepravy	219
6.5	Ukazatele činnosti spojů	220
6.6	Měření a zjišťování cen	220
6.6.1	Členění produkce při zkoumání cen	221
6.6.2	Vymezení cen	221
6.6.3	Ukazatele struktury cen	223
7	Charakteristiky životní úrovně	224
7.1	Spotřební metoda výpočtu národního důchodu	225
7.1.1	Výpočet národního důchodu spotřební metodou v socialistických státech	225
7.1.2	Výpočet hrubého domácího produktu spotřební metodou v kapitalistických státech	227
7.2	Měření životní úrovně	229
7.2.1	Měřitelné složky životní úrovně	229
7.2.2	Ukazatele životní úrovně	231
7.2.3	Souhrnné charakteristiky životní úrovně	232
7.3	Pojem spotřeby	232
7.3.1	Skutečná spotřeba	232
7.3.2	Potenciální spotřeba	233
7.4	Charakteristiky mzdové hladiny	234
7.4.1	Zkoumání mzdové diferenciacce	235
7.5	Ukazatele spotřeby na individuální účet	237
7.5.1	Měrové jednotky spotřeby	237
7.5.2	Klasifikace spotřebních předmětů a služeb	238
7.5.3	Spotřebitelské jednotky	239
7.5.4	Klasifikace spotřebitelů	240
7.6	Rozbor spotřeby na individuální účet	243
7.7	Prameny údajů o životní úrovni	247
7.7.1	Údaje o spotřebě na individuální účet	247

TŘETÍ ČÁST NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ SYSTÉMY STATISTICKÝCH UKAZATELŮ

8	Národohospodářské bilance	249
---	-------------------------------------	-----

8.1	Bilance tvorby a užití společenského produktu a národního důchodu	252
8.2	Bilance mezioborových vztahů	253
8.3	Uhrnná energetická bilance	259
8.4	Bilance tvorby, rozdělení a užití společenského produktu a národního důchodu	260
8.5	Bilance úplných důchodů obyvatelstva	264
8.6	Bilance společenské spotřeby	265
8.7	Bilance výkonů nevyrobní sféry	265
8.8	Bilance národního jmění	266
9	Národní účetnictví	267
9.1	Zobrazení základních vztahů	268
9.2	Struktura systému národního účetnictví	270
9.3	Národní účty	271
9.4	Využití údajů národního účetnictví	273

ČTVRTÁ ČÁST ZÁKLADNÍ HODNOTICÍ A ROZBOROVÉ POSTUPY V EKONOMICKÉ STATISTICĚ

10	Metody shrnování ukazatelů	276
10.1	Shrnování primárních ukazatelů	276
10.1.1	Shrnování primárních okamžikových ukazatelů	275
	Shrnování součtem	275
	Shrnování průměrem	276
10.1.2	Shrnování primárních intervalových ukazatelů	277
	Shrnování součtem (sjednocování disjunktních množin) Redukce součtů o přenesenou hodnotu téhož ukazatele (sjednocování konjunktivních množin)	277
	Redukce součtů o přenesenou hodnotu jiných ukazatelů	278
	Redukce součtů o přenesenou hodnotu jiných ukazatelů	279
	Časové shrnování s korekcí dílčích hodnot	280
10.2	Shrnování odvozených (sekundárních) ukazatelů	282
10.2.1	Shrnování odvozených absolutních ukazatelů	282
10.2.2	Shrnování relativních ukazatelů	283
11	Vybrané metodické problémy konstrukce, interpretace a na- plňování indexů	286
11.1	Indexy absolutních ukazatelů	287
	Interpretace souhrnných indexů množství	287
11.2	Indexy relativních ukazatelů	290
	Konstrukce a interpretace souhrnných indexů úrovně	291
11.3	Naplňování indexů číselnými hodnotami	293
12	Základní indexy čs. statistické praxe	296
12.1	Indexy fyzického objemu produkce	296
12.2	Indexy ukazatelů relativních výsledků výrobního procesu	297
12.2.1	Indexy produktivity práce	297
12.2.2	Indexy nákladovosti produkce	298
12.2.3	Indexy ostatních relativních ukazatelů	299
12.3	Cenové indexy	300
12.3.1	Současná praxe statistiky cen v ČSSR	301
12.3.2	Indexy velkoobchodních cen	301
12.3.3	Indexy maloobchodních cen zboží a služeb	302
12.3.4	Indexy životních nákladů	303
12.4	Srovnávání ukazatelů změn cen	303
13	Rozklady rozdílů hodnot ukazatelů a rozklady indexů	306
13.1	Rozklady rozdílů hodnot ukazatelů	307
13.1.1	Rozklad při součtových a rozdílových vazbách analytických ukazatelů	307
13.1.2	Rozklady při multiplikativních vazbách analytických ukazatelů	307
	Rozklady založené na absolutních rozdílech hodnot analytických ukazatelů	308
	Rozklad podle logaritmů indexů analytických ukazatelů	312
13.1.3	Rozklady při kombinaci aditivních a multiplikativních vazeb analytických ukazatelů	314

13.2	Rozklady indexů	318
13.2.1	Souvislost rozkladů indexů s rozklady absolutních rozdílů	318
13.2.2	Varianty rozkladu indexu proměnlivého složení předpokládající postupné změny činitelů	320
	Rozklady při jednostupňovém třídění hodnot ukazatelů	320
	Výběr typu indexů	323
	Rozklad při vícešupňovém třídění hodnot ukazatelů	323
13.2.3	Rozklady indexů respektující současné změny činitelů	328
14	Mezinárodní srovnávání	331
14.1	Srovnatelnost souhrnných ukazatelů produkce kapitalistických a socialistických zemí	333
14.2	Zvláštnosti mezinárodního srovnávání průmyslové produkce	337
14.3	Vybrané otázky mezinárodního srovnávání produktivity práce	339
	Indexy produktivity práce	340
15	Mezipodnikové srovnávání	343
15.1	Systémy ukazatelů	343
	Příklad srovnání efektivnosti hospodaření podniků pomocí pyramidového systému	344
15.2	Třídění podniků a výběr základu srovnání	349
15.3	Některé zvláštnosti mezipodnikového srovnávání v kapitalistických a socialistických zemích	350
	Statistické prameny	351
	1. Publikační systém ČSSR	351
	2. Publikační systém OSN	352
	3. Publikační systém RVHP	354
	Literatura	356
	Rejstřík	359